

Türkiye’de Akademisyenlerin Kitap Yazmaya Bakış Açıları: Sakarya niversitesi rneđi

İbrahim OKUR*

z

Bu alışmada Sakarya niversitesi baz alınarak fen, sosyal, eğitim ve tıp bilimlerinde çalışan đretim elemanlarının bütün akademik hayatları boyunca ürün olarak ortaya çıkardıkları kitap, makale ve patentlerin istatistiki olarak incelenmesi yapılmış ve đretim Elemanlarının kitap yazımına ayırdıkları mesailerin genel durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öğretim elemanlarının akademik ürünler ortaya koymadaki performanslarının niversite içinde geliştirilmiş olan akademik ilerleme kriterlerinden çok, ülke çapında ortaya konan akademik ilerleme kriterlerine göre şekillendikleri açığa çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademisyen, kitap ve makale yazımı, ulusal ilerleme kriterleri

Academician’s Outlook at Writing Scientific Papers and Books in Turkey: Sakarya University Example

Abstract

In this work, it is aimed to look at the tendency for the faculty members at the Sakarya University to writing scientific papers and books and to understand the reasons why the faculty members prefer one to another. This search has been performed statistically and the system of SABİS of Sakarya University has been used to collect the raw data. As a result it has been found that the choices made by the faculty members are mainly being directed by the national academical progressing criteria rather than the university own posting criteria.

Keywords: Academicians, writing papers and books, national progressing criteria, Sakarya University

* Prof.Dr., Sakarya niversitesi, iokur@sakarya.edu.tr

1. GİRİŞ

Akademik hayatın içinde bulunan Öğretim Elemanları (Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman, Yardımcı Doçent, Doçent ve Profesörler) uzun bir akademik eğitim hayatının ardından (Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora) üniversitelerde ders anlatımı, makale, kitap ve proje yazımı ile birlikte birçok bürokratik işlemler yumağının içine girmektedirler. Öğretim Elemanı olduktan sonraki süreçte kendilerini akademik çalışmalarını yenileyip, modern ilmin gerekliliklerini yerine getirirlerken akademik ilerleme süreçlerinden de geçmekte (Doktora, Doçentlik ve Profesörlük aşamaları gibi) ve akademik hayatlarında bir takım ürünler vermektedirler. Yazılan ulusal ya da uluslararası kitaplar, ulusal ya da uluslararası dergilerde yayımlanan makaleler ve aldıkları patentler bu ürünlerin arasında sayılabilecek en önemli sonuçlardır.

Akademisyenlerin bu akademik ilerleme süreçlerinde önlerine konulan yeterlikler ve atama ölçütlerinin kendilerinin akademik araştırma ve ürün verme hayatlarını etkilediği yadsınmaz bir gerçektir. Sosyal bilimlerde akademik ilerleme önüne konulan ölçütler ile sayısal, tıp bilimleri veya eğitim bilimleri alanında çalışan akademisyenlerin teşvik edildikleri kıstaslar farklılaşabilmekte ve bu da değişik bilim dallarında çalışan bilim insanlarının akademik hayatlarını son derece önemli ölçüde etkileyebilmektedir.

Türkiye’de ürün olarak açığa çıkan akademik çalışmaların geneli incelendiğinde bahsi geçen durumun süreci son derece etkin bir şekilde kontrol altında tuttuğu görülmektedir. Akademik eğitim, öğretim ve araştırma alanlarında yer alanların (Öğrenci-Öğretim Elemanları) toplamı düşünülerek (ki bu dünya çapında da ele alınabilir) ihtiyaç/arz-talep dengesi açısından bakıldığında, hangi ürünlere daha çok ihtiyacın olduğu ile sonuç ürünlerinin (özellikle

kitap ve makaleler) pek de dengeli olmadığı görülmektedir.

Bir uluslararası makaleyi kaç kişi okur/kaç kişinin bu makalenin ifade ettiklerine ihtiyacı vardır? Ulusal ya da uluslararası yazılmış bir kitabı kaç kişi okur/kaç kişi bu kitabın içeriğinden faydalanır? Türkiye’de bu ihtiyaç oranında mı eser verilmektedir, yoksa akademik ilerleme düşünceleri/yönlendirmeler mi akademisyenleri bu soruna çare aramaya itmektir?

Bu çalışmada Sakarya Üniversitesi baz alınarak akademisyenlerin kitap yazma sürecindeki tutumları istatistiksel bir tarzda ele alınmış; akademisyenlerin sosyal, sayısal, tıp ve eğitim bilimlerinde vermiş oldukları ürünlerin analizi, akademisyenlerin bütün akademik hayatları boyunca (ortalama 20 yıl) yapmış oldukları yayınlar incelenerek mümkün olduğunca bölüm bazında yapılmaya çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

Sakarya Üniversitesinin değişik fakülte ve yüksekokullarında çalışmakta olan Öğretim elemanlarının (Öğretim Görevlisi, Uzman, Yardımcı Doçent, Doçent ve Profesör) bütün akademik hayatlarında ürün olarak ortaya koydukları ulusal yada uluslararası ürünleri (kitap, makale, patent) Sakarya Üniversitesi Akademik Bilgi Sisteminden yararlanılarak (WEB1) ayrıntılı bir şekilde (ilk olarak şahıs bazında) incelenmiş ve ilgili elemanların temel olarak bölümleri baz alınarak vermiş oldukları ürünler/çıktılar bölümünde çalışan personel sayısına bölünmek suretiyle Öğretim Elemanı başına (%) ürün sayılarına ulaşılmıştır. Bu işlemde (toplam çalışma sayısı / kişi sayısı = % ürün) oranlaması yapılmıştır. Aynı işlem bilim dalları (fen, sosyal, eğitim ve tıp) çerçevesinde de değerlendirilmiş ve bu veriler akademik yarar açısından değerlendirilmiştir.

3. SONUÇLAR ve DEĞERLENDİRME

2013 Aralık ayı itibarıyla Sakarya Üniversitesi 4 yıllık Fakülte ve Yüksekokullarındaki Öğretim Elemanlarının bütün akademik hayatlarında

çıkarmış oldukları toplam ürün sayılarına ve bu sayıların Öğretim Elemanı sayısına oranına bakılarak üniversite geneli için Tablo 1'deki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 1. Sakarya Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Bütün Akademik Hayatları Boyunca Yapmış Oldukları Yayın Sayıları ve Bunun Eleman Başına Oranları (Üniversite genelinde)

Öğretim Elemanı	Ulusal Kitap	Ulusal Kitap (%)	Uluslararası Kitap	Uluslararası Kitap (%)	Ulusal Makale	Ulusal Makale(%)	Uluslararası Makale	Uluslararası Makale (%)	Patent ve %
957	1709	1,786	154	0,161	3172	3,315	6296	6,579	8-0.01

Bu sayı ve oranlara bakıldığında ürünler içerisinde patent sayısı ve uluslararası kitap yazma oranının son derece düşük değerde kaldığı görülmektedir. Örneğin uluslararası kitap yazma oranının, uluslararası yayın oranının 40'ta biri ve ulusal kitap yayın oranının ise 12'de biri seviyesinde olduğu, Tabloda (Tablo 1) en büyük verimle ulaşılan birimin uluslararası yayın olduğu görülmektedir. Sakarya Üniversitesinin akademik yükseltme ve atanma ölçütlerinde ise bu oranlara uygun olmayan puanlamanın yapıldığı düşünüldüğünde (uluslararası kitap 100 puan, ulusal kitap 65 puan, uluslararası yayın 100 puan) (WEB2), akademisyenlerin üniversite içindeki ilerleme kriterlerinden çok akademik ünvan sınavlarında (doçentlik sınavı, tıpta uzmanlık sınavı gibi) yer alan puantajlara göre ürün vermeye çalıştıkları sonucuna varılmaktadır.

Hukuk (7,667), Kaynarca Uygulamalı Bilimler (7,000), İslam Tarihi ve Sanatları (6,700) ve Uluslararası İlişkiler (6,417) bölümleri olduğu görülmektedir. Uluslararası kitapta en yüksek oranların Kaynarca Uygulamalı Bilimler (3,000), İnsan Kaynakları ve Yönetimi (1,000), İktisat (0,889), Tarih (0,800) ve Maliye (0,750) bölümlerinde gerçekleştiği; Ulusal makale alanında en yüksek yayın sıralamasının Yapı Eğitimi (22,000), Hukuk (21,500), Hemşirelik (11,182), ve Turizm İşletmeciliği (9,429) şeklinde gerçekleştiği ve uluslararası makale alanında ise bu sıralamanın Fizik (21,730), Metalurji ve Malzeme Mühendisliği (20,000), Kimya (15,469), Finansal Ekonometri (12,600) ve Matematik (11,640) olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu sıralamada da akademisyenlerin akademik yükselme ölçütlerine göre çalışmalarına yön verdikleri açıkça görülmektedir.

Fen, Sosyal, Eğitim ve Tıbbi Bilimler bazında olaya bakıldığında ise, bölümler bazında bazı sapmalar görülmekle birlikte; Fen, Eğitim Tıbbi Bilimlerde uluslararası makalelerde yoğunlaşma olduğu; Sosyal Bilimlerde ise ulusal kitap yazma oranının bir miktar daha üst seviyelerde seyrettiği görülmektedir (bkz. Tablo 2-3-4-5).

Bu tablolar (Tablo 2-5) dikkatli incelendiğinde ulusal kitap yazma oranının en yüksek olduğu bölümlerin Turizm İşletmeciliği (10,000),

Tablo 2. Fen Bilimleri Akademik Çalışma ve Oranlarının Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Öğretim Elemanı	Ulusal Kitap	Ulusal Kitap (%)	Uluslararası Kitap	Uluslararası Kitap (%)	Ulusal Makale	Ulusal Makale (%)	Uluslararası Makale	Uluslararası Makale (%)
Fizik	26	17	0,654	0	0,000	24	0,923	565	21,730
Met.-Malzeme	31	6	0,194	1	0,032	89	2,871	620	20,000
Metalurji – Malzeme (TEF)	11	11	1,000	0	0,000	74	6,727	220	20,000
Kimya	32	1	0,031	2	0,062	54	1,688	495	15,649
Matematik	25	18	0,720	0	0,000	50	2,000	291	11,640
Gıda	8	6	0,750	2	0,250	56	7,000	85	10,625
İnşaat(TEF)	9	3	0,333	3	0,333	59	6,556	92	10,222
Biyoloji	10	5	0,200	0	0,000	25	2,500	101	10,100
Makina	42	13	0,310	1	0,024	68	1,619	342	8,143
Elektrik-Elektronik (TEF)	9	8	0,889	0	0,000	18	2,000	73	8,111
Makine(TEF)	7	1	0,143	0	0,000	13	1,857	55	7,857
Çevre	21	3	0,143	2	0,095	50	2,381	149	7,095
Bilgisayar (TEF)	6	6	1,000	2	0,333	13	2,167	41	6,833
Bilgisayar	15	17	1,133	2	0,133	52	3,467	91	6,067
Mekatronik (TEF)	8	9	1,125	0	0,000	13	1,625	48	6,000
Elektrik-Elektronik İnşaat	27	20	0,741	0	0,000	64	2,370	154	5,704
Endüstri	30	14	0,467	5	0,167	66	2,200	149	4,967
Jeofizik	30	19	0,633	2	0,067	47	1,567	138	4,600
İstatistik	10	6	0,600	1	0,100	29	2,900	34	3,400
Bilişim	1	0	0,000	0	0,000	2	2,000	3	3,000
Toplam	364	197	0,541	23	0,063	885	2,431	3768	10,352

* TEF: Teknoloji Fakültesi

Tablo 3. Sosyal Bilimler Akademik Çalışma ve Oranlarının Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Öğretim Elemanı	Ulusal Kitap	Ulusal Kitap (%)	Uluslararası Kitap	Uluslararası Kitap (%)	Ulusal Makale	Ulusal Makale (%)	Uluslararası Makale	Uluslararası Makale (%)
Finansal Ekonometri	5	4	0,800	1	0,200	10	2,000	63	12,600
Sağlık Yönetimi	5	27	5,400	0	0,000	34	6,800	58	11,600
İktisat	18	81	4,500	16	0,889	145	8,056	137	7,611
Yönetim İletişim	7	13	1,857	4	0,571	13	1,857	44	6,286
İnsan Kay. Yönetimi	5	16	3,200	5	1,000	21	4,200	29	5,800
Sosyal Hiz.	6	25	4,167	0	0,000	48	8,000	28	4,667
Turizm İşlet.	7	70	10,000	3	0,429	66	9,429	29	4,143
Maliye	8	47	5,875	6	0,750	67	8,375	33	4,125
Uluslararası Ticaret İşletme	8	9	1,125	2	0,250	23	2,875	32	4,000
Coğrafya	27	146	5,407	9	0,333	173	6,407	100	3,704
Uluslararası İlişkiler	9	17	1,889	6	0,667	42	4,667	32	3,556
Tarih	12	77	6,417	2	0,167	19	1,584	38	3,167
Siyaset Bil.- Kamu Yön.	25	140	5,600	20	0,800	104	4,160	62	2,480
T.Dili ve Ed.	16	28	1,750	2	0,125	41	2,563	32	2,000
İletişim Bilimleri	19	66	3,474	1	0,053	30	1,579	37	1,947
İslam	5	1	0,200	0	0,000	7	1,400	9	1,800
İslam	40	268	6,700	28	0,700	226	5,650	57	1,425

Tarihi ve Sanatları Halkla İlişk. Reklam.	3	17	5,667	0	0,000	11	3,667	4	1,333
Sosyoloji	13	30	2,308	0	0,000	25	1,923	17	1,308
Çalışma Eko- End. İlişkileri	14	24	1,714	0	0,000	29	2,071	17	1,214
Temel İslam Bilimleri	10	44	4,400	3	0,300	88	8,800	12	1,200
Sanat Tar. Görsel İletişim Tas.	5	18	3,600	2	0,400	18	3,600	5	1,000
Çeviri-bilim	7	5	0,714	2	0,286	20	2,857	6	0,857
Alman Dili	10	17	1,700	0	0,000	8	0,800	8	0,800
Hukuk	9	8	0,889	1	0,111	24	2,667	7	0,778
Felsefe	6	46	7,667	0	0,000	129	21,500	4	0,667
Seramik ve Cam	7	25	3,571	0	0,000	15	2,143	4	0,571
Resim	8	3	0,375	0	0,000	2	0,250	1	0,125
Gele-neksel Türk El San.	9	1	0,111	0	0,000	11	1,222	1	0,111
Grafik	10	2	0,200	0	0,000	4	0,400	1	0,100
Din Kültürü-Ahlak Bilgisi	2	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000
Toplam	2	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000
Toplam	337	1275	3,783	113	0,335	1463	4,341	907	2,691

Tablo 4. Eğitim Bilimleri Akademik Çalışma ve Oranlarının Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Öğretim Elemanı	Ulusal Kitap	Ulusal Kitap (%)	Uluslararası Kitap	Uluslararası Kitap (%)	Ulusal Makale	Ulusal Makale (%)	Uluslararası Makale	Uluslararası Makale (%)
Metal E.	4	0	0,000	0	0,000	24	6,000	40	10,000
Makine E.	10	0	0,000	0	0,000	18	1,800	94	9,400
Eğitim Bil.	20	60	3,000	4	0,200	130	6,500	163	8,150
Ortaöğretim Sos.Al. Eğt. Yapı E.	3	17	5,667	0	0,000	14	4,667	21	7,000
Ortaöğretim Fen ve Mat.AL.Eğt. İlköğretim	1	3	3,000	0	0,000	22	22,000	7	7,000
BÖTE	2	0	0,000	0	0,000	0	0,000	13	6,500
Elk-Bilg Eğt.	35	30	0,857	4	0,114	78	2,229	193	5,514
Türkçe Eğitimi	9	8	0,889	3	0,333	24	2,667	41	4,556
Y.Diller	4	2	0,500	0	0,000	3	0,750	17	4,250
Özel Eğitim	9	47	5,222	3	0,333	52	5,778	37	4,111
Toplam	3	0	0,000	0	0,000	4	1,333	10	3,333
	3	2	0,667	0	0,000	6	2,000	7	2,333
	103	169	1,641	14	0,136	365	3,544	643	6,243

Tablo 5. Tıbbi Bilimler Akademik Çalışma ve Oranlarının Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Öğretim Elemanı	Ulusal Kitap	Ulusal Kitap (%)	Uluslararası Kitap	Uluslararası Kitap (%)	Ulusal Makale	Ulusal Makale (%)	Uluslararası Makale	Uluslararası Makale (%)
Temel Tıp Bilimleri	16	1	0,063	0	0,000	76	4,750	155	9,688
Dahili Tıp Bilimleri	37	8	0,216	0	0,000	62	1,676	332	8,973
Cerrahi Tıp Bilimleri	41	20	0,488	0	0,000	123	3,000	260	6,341
Toplam	94	29	0,309	0	0,000	261	2,778	747	7,947

Şahıs bazında yapılan incelemede en yüksek sayıda yapılan yayınlar sıralamaya konulduğunda; ulusal kitap sayısı açısından H.T (69 kitap, İşletme Bölümü), K.İ (49 kitap, Uluslararası İlişkiler Bölümü), F.A (39 kitap, İslam Tarihi Bölümü); uluslararası kitap sayısı açısından M.İ (18 kitap, İslam Tarihi Bölümü), A.V. C (8 kitap, İşletme Bölümü), A.B (7 kitap, Tarih Bölümü); ulusal makale sayısı açısından E.A (86 makale, Hukuk Bölümü), D.A (60 makale, Temel İslam Bilimleri Bölümü), M.Ç (58 makale, Hemşirelik); uluslararası makale sayısı açısından R.A (135 makale, Kardiyoloji Bölümü), Ü.E (107 makale, Biyoistatistik Bölümü), H.M.T (82 makale, Fizik) şeklinde bir sonucun açığa çıktığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar da sayısal branşlarda daha çok uluslararası makaleye yönelim varken sosyal branşlarda ulusal yayınlara ilginin daha çok olduğunu göstermektedir.

Ulusal ya da uluslararası kitap yazımı konusunda üniversitenin son derece düşük seviyede kaldığını gösteren bu sonuçlardan en ilginç olanlarından birisi, en çok uluslararası makale yapan bölümlerin (Fizik, Metalurji ve Kimya Bölümleri) ulusal ve uluslararası kitap yazımında son derece düşük oranlarda kalmaları (üç bölümün ulusal kitap ortalaması: 0.55, uluslararası kitap ortalaması 0.02) ve en çok uluslararası makale yazan ilk iki akademisyenin ulusal ya da uluslararası kitabının bulunmamasıdır.

Yapılan genel incelemede kitap yazmamış Öğretim Elemanı sayısının 582 kişiyle %60.8'lik bir orana ulaştığı ve hiç ulusal ya da uluslararası makale yazmamış Öğretim Ele-

manı sayısının ise 246 kişi (%25.7) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar genel manada Sakarya Üniversitesi Öğretim Elemanlarının, gerek Türkiye genelinde yapılan akademik yükselme sınavları ve gerekse Üniversite içinde uygulanan akademik yükseltme ölçütleri çerçevesine daha çok uluslararası makaleye yöneldiklerini göstermektedir.

Akademik hayatın vazgeçilmezleri arasında yer alan akademik faaliyet çıktılarının (kitap, makale, patent) gerek ülkemiz, gerekse uluslararası arenada sağlayacağı faydalar göz önüne alındığında Öğretim Üyelerinin ürettikleri uluslararası makalelerin yeri elbette ayrıdır. Ancak ulusal ya da uluslararası kitapların hitap ettikleri kitle göz önüne alındığında, bu kitapları yazmak için hasredilen akademik mesai saatlerinin özellikle Fen ve Tıp bilimlerinde hiç de arzu edilen seviyede olmadıkları görülmektedir. Bu çerçevede yapılacak destekler ve düzenlemelerle bu durumun pozitif yöne doğru gitmesi sağlanmalıdır. Kitap yazma işinin sadece üniversiteler dışındaki yazarlara bırakılması veya böyle bir görüntünün çizilmesi başta Sakarya Üniversitesi olmak üzere bütün Üniversitelerimiz için oldukça negatif bir bilimsel iz bırakacaktır.

4. TEŞEKKÜR

Sakarya Üniversitesi Rektörlüğüne akademik bilgi sisteminin hazırlanması ve bunun herkese ulaşılabilir olmasını sağlamadaki büyük gayretlerinden ötürü teşekkürü bir borç bilirim.

Kaynakça

WEB1, <http://www.sabis.sakarya.edu.tr>

WEB2, <http://www.personel.sakarya.edu.tr>

Extended Summary

In this work, it is aimed to look at the tendency for the faculty members at the Sakarya University to writing scientific papers and books and to understand the reasons why the faculty members prefer one to another. This search has been performed statistically and the system of SABİS of Sakarya University has been used to collect the raw data.

First of all, personal data from the SABİS have been collected and classified person to person. These data have then been organised as amount of national/international books and number of national/international manuscripts and then these data have been tabulated according to the departments. In this context the science, art, education and medical disciplines are classified individually to see the interdisciplinary differences. All numbers/amounts of scientific outcomes are then statistically evaluated by dividing the numbers by the total academic staff of the academic unit.

From the results it has been found that the patent and international book amounts and percentages seem to be very low. For example the international book percentage is one fourth of the international paper percentage and one twelfth of the national book ratio. The highest ratio is reached in international papers. This difference is attributed to the fact that the academic progressing criteria is taken into account by the faculty members.

In the science, medical and educational departments, papers are dominantly chosen by the academician whereas in social sciences national book ratio seems to be effectively chosen by the university staff. Another interesting result is that the departments of Physics, Metallurgy and Chemistry that have highest international paper ratio stay in a very low national and international book ratios.

As a result it has been found that the choices made by the faculty members are mainly being directed by the national academic progressing criteria rather than the university own posting criteria. It has been concluded that the faculty members in Turkey (as a special case in Sakarya University) are not very keen on writing academic and social books when compared to the authors who are not academician due to the fact that the support in writing books is not in the desired level.